

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Richardem Galisem ve věci

žalobce: J. N.
bytem X

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 20. 2. 2024, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Rozhodnutím ze dne 12. 1. 2024, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), žalovaná zamítla žalobcovu žádost o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku od 19. 1. 2024 podle § 31 odst. 1 č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, *ve znění účinném od 1. 10. 2023*, neboť jeho důchodový věk činí X let a X měsíců, ke dni 19. 1. 2024 dosáhl věku Xlet a X měsíců a do dosažení důchodového věku mu proto chyběly více než 3 roky.
2. V záhlaví označeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) žalovaná zamítla žalobcovy námitky a potvrdila prvostupňové rozhodnutí. V odůvodnění uvedla, že žalobce dne 25. 9. 2023 uplatnil nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku

Shodu s prvopisem potvrzuje: L. K. U.

s požadovaným datem přiznání důchodu k 19. 1. 2024. Podle § 31 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, *ve znění účinném do 30. 9. 2023*, mj. platilo, že pojištěnec má nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, jestliže mu do dosažení důchodového věku ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše 5 roků, pokud jeho důchodový věk činí alespoň 63 let a dosáhl věku alespoň 60 let. Podle § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, *ve znění účinném od 1. 10. 2023*, pak platí, že pojištěnec má nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, jestliže mu do dosažení důchodového věku ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše 3 roky. Žalobcův důchodový věk činí 64 let a 10 měsíců, o přiznání požádal od 19. 1. 2024 a věku 60 let dosáhne až dne 19. 3. 2024. Nárok na důchod a všechny související podmínky se dle žalované posuzují vždy podle právní úpravy platné a účinné k požadovanému dni přiznání důchodu. Není tedy podstatné, kdy žalobce uplatnil či sepsal žádost o důchod, ale od jakého data požaduje přiznání důchodu. Žalobce žádal o přiznání důchodu od 19. 1. 2024, na posouzení zákonných podmínek se tak vztahuje zákon o důchodovém pojištění, *ve znění účinném od 1. 10. 2023*. Vzhledem k tomu, že žalobci ke dni 19. 1. 2024 schází do dosažení důchodového věku více než tři roky, nesplňuje podmínky pro přiznání důchodu podle § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, *ve znění účinném od 1. 10. 2023*. Žalobce nesplňuje ani podmínky dle § 31 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, *ve znění účinném do 30. 9. 2023*, neboť věku 60 let dosáhne až dne 19. 3. 2024.

Žaloba a její doplnění

3. Žalobou ve znění její opravy podáním ze dne 16. 5. 2024 podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), se žalobce domáhá zrušení napadeného i prvostupňového rozhodnutí.
4. Uvádí, že dne 25. 9. 2023 podal na pracovišti Okresní správy sociálního zabezpečení žádost o starobní důchod před dosažením důchodového věku. Žalovaná ji v lednu 2024 zamítla. V březnu 2024 žalobce dosáhl věku 60 let. Převážnou část profesního života pracoval fyzicky, v důsledku čehož se jeho zdravotní stav zhoršil nemalou mírou. Domnívá se, že mu měl být přiznán invalidní důchod před dosažením důchodového věku, neboť dosáhl zákonem stanoveného věku. Žalobce má za to, že zákony ze sociální oblasti, včetně úpravy odchodu do důchodu mají být předvídatelné s ohledem na plánování osobního života. V současné době již žalobce dosáhl věku 60 let a jeho důchodový věk činí 64 let a 10 měsíců.
5. Nesprávnost napadeného rozhodnutí žalobce spatřuje v mylném výkladu § 31 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, *ve znění účinném do 30. 9. 2023*, neboť zde není uveden termín „současně“ u podmínek důchodového věku a prostého věku.
6. Další možné pochybení žalobce shledává v tom, že od 1. 10. 2023 došlo k novele zákona o důchodovém pojištění, kterou se žalovaná řídila, ačkoliv žalobce žádost sepsal dne 25. 9. 2023, tedy ještě v době před její účinností.
7. V podání ze dne 16. 5. 2024 žalobce opakuje, že se žalovaná nedostatečně vypořádala se skutečností, že v průběhu řízení došlo ke změně § 31 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění. Žalobce splňuje obě podmínky dle tohoto ustanovení. Žalovaná nevzala v potaz žalobcovo legitimní očekávání při podání žádosti.

Vyjádření žalované

8. Žalovaná navrhuje zamítnutí žaloby.

9. Opakuje, že v řízení o dávkách důchodového pojištění se vždy vychází ze skutkového a právního stavu existujícího ke dni přiznání dávky, a nikoliv dni podání žádosti o dávku. Odmítnutí aplikace neplatné právní úpravy není ústavně nekonformní. Žalobci nemohl být přiznán starobní důchod před dosažením důchodového věku podle § 31 zákona o důchodovém pojištění, *ve znění účinném do 30. 9. 2023*. Žádost sice podal ještě v době účinnosti dřívější právní úpravy, v té době (k datu 25. 9. 2023) mu ale ještě nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku nevznikl a ani o něj k tomuto datu nežádal. Žalobce dosáhl věku 60 let dne 19. 3. 2024, k dosažení důchodového věku mu chybí více než 3 roky, a proto mu nevznikl nárok na důchod ani podle § 31 zákona o důchodovém pojištění, *ve znění účinném od 1. 10. 2023*. Na žalobcovu žádost nedopadá ani přechodné ustanovení čl. II bodu 1. zákona č. 270/2023 Sb.

Posouzení věci

10. Soud ověřil, že žaloba byla podána osobou k tomu oprávněnou, po vyčerpání řádných opravných prostředků, je včasná a splňuje všechny formální požadavky na ni kladené. Poté přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, v rozsahu napadených výroků a v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.). Vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci soud rozhodl bez jednání, neboť se má za to, že žalovaná s takovým postupem souhlasila a žalobce svůj souhlas udělil výslovně (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Nařízení jednání nebylo potřebné ani k provádění dokazování. Účastníci žádné důkazy nenavrhli a veškeré skutečnosti potřebné k posouzení věci vyplynuly z obsahu správního spisu (jehož součástí byly i veškeré listiny předložené žalobcem).
11. Podle § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, *ve znění účinném do 30. 9. 2023*, má pojištěnec nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, jestliže získal dobu pojištění stanovenou podle § 29 odst. 1 nebo § 29 odst. 3 písm. a) a do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše
- a) 3 roky, pokud jeho důchodový věk je nižší než 63 let,
 - b) 5 roků, pokud jeho důchodový věk činí alespoň 63 let a dosáhl věku alespoň 60 let.
12. Podle § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, *ve znění účinném od 1. 10. 2023*, má pojištěnec nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, jestliže získal dobu pojištění stanovenou podle § 29 odst. 1 nebo § 29 odst. 3 písm. a) a do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše 3 roky.
13. Podle přechodného ustanovení čl. II bodu 1. zákona č. 270/2023 Sb. o nárocích na důchody, které vznikly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a o nichž nebylo do tohoto dne pravomocně rozhodnuto, a o přiznání, odnětí nebo změně výše těchto důchodů za dobu před tímto dnem, i když o nich již bylo pravomocně rozhodnuto, se rozhodne podle právních předpisů účinných před tímto dnem.
14. Podstatou žalobních bodů je žalobcův názor, že na jeho žádost o starobní důchod před dosažením důchodového věku měla žalovaná aplikovat § 31 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, *ve znění účinném do 30. 9. 2023*, protože ji podal ještě dne 25. 9. 2023.
15. Z obsahu správního spisu plyne, že žalobce dne 25. 9. 2023 podal žádost o starobní důchod před dosažením důchodového věku s požadovaným datem přiznání důchodu od 19. 1. 2024. Mezi účastníky není sporné, že žalobcův důchodový věk činí 64 let a 10 měsíců.

16. Soud nesouhlasí s kategorickým závěrem žalované, že při posouzení nároku na důchod se vždy vychází z právní úpravy účinné ke dni požadovaného přiznání důchodu. Jak totiž plyne z výše citovaného přechodného ustanovení čl. II bodu 1. zákona č. 270/2023 Sb., jímž byl § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění s účinností od 1. 10. 2023 novelizován, podstatné je ve skutečnosti to, *kdy nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku vznikl* (resp. zda vznikl ještě před 1. 10. 2023). Jestliže by tedy žalobce splnil veškeré podmínky (hmotněprávního) nároku na starobní důchod před dosažením důchodového věku ještě podle „starých“ pravidel účinných před 1. 10. 2023, měl by mu být přiznán, i kdyby jej požadoval až od pozdějšího dne (tj. po 1. 10. 2023 včetně). Den, od něhož se starobní důchod přiznává (tj. požadovaný den přiznání uvedený v žádosti), je podstatný pouze pro posouzení maximální doby, která musí pojištěnci zbývat do dosažení důchodového věku (3 roky, resp. 5 let dle „staré“ právní úpravy a 3 roky dle „nové“ právní úpravy, viz § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění ve znění před i po 1. 10. 2023).
17. Tato dílčí nepřesnost ale nemá žádný vliv na výslednou správnost závěrů žalované. Žalobci totiž nevznikl nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku podle žádného z relevantních znění § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění.
18. Žalobci nemohl vzniknout nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku podle § 31 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, *ve znění účinném do 30. 9. 2023*, neboť jeho důchodový věk je vyšší než 63 let. To žalobce ani nepopírá. Dovolává se primárně písm. b) téhož ustanovení, které mj. vyžadovalo, aby do dosažení důchodového věku pojištěnci *ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává* chybělo *nejvýše 5 let*, pokud jeho důchodový věk činí *alespoň 63 let a dosáhl věku alespoň 60 let*. Ani toto ustanovení však žalobci neprospívá. Spojka „a“ (*„pokud jeho důchodový věk činí alespoň 63 let a dosáhl věku alespoň 60 let“*) sama o sobě vyjadřuje nutnost kumulativního (současného) splnění obou podmínek. Není potřeba, aby zde bylo ještě navíc uvedeno slovo „současně“, jak se žalobce domnívá [viz čl. 42 odst. 2 písm. b) Legislativních pravidel vlády, dostupná na <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/lrv/dokumenty/legislativni-pravidla-vlady-91209/>]. Žalobce do doby, kdy došlo ke změně zákona (tj. do 30. 9. 2023), věku 60 let nedosáhl, neboť 60 let mu bylo až dne 19. 3. 2024. Nesplnil tedy podmínky dle § 31 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, *ve znění účinném do 30. 9. 2023*, a proto mu nárok na důchod nevznikl.
19. Lze dodat, že žalobci nebylo 60 let ani ke dni, od něž o přiznání důchodu žádal (19. 1. 2024). Pro posouzení nynější věci tedy není potřebné se zabývat tím, zda se podmínka minimálního věku 60 let obsažená v § 31 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, *ve znění účinném do 30. 9. 2023*, má posuzovat ke dni, od něhož se starobní důchod přiznává (neboť se ve své podstatě jedná o dílčí požadavek navazující na obecnější podmínku dle které pojištěnci musí chybět maximálně 5 let do důchodového věku), anebo platí obecně (tedy posuzuje se ke dni rozhodování žalované, viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2008, č. j. 1 As 68/2008 – 126, č. 1786/2009 Sb. NSS., bod 36). Skutečnost, že žalobce dosáhl věku 60 let v době, kdy podával žalobu, je irelevantní, neboť soud napadené rozhodnutí přezkoumává dle skutkového a právního stavu v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), tj. ke dni 20. 2. 2024, kdy již byl účinný § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění v „novém“ znění a žalobci navíc ještě 60 let nebylo.
20. Podle § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, *ve znění účinném od 1. 10. 2023*, žalobci pak nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku taktéž nevznikl, neboť mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává (19. 1. 2024), do dosažení důchodového

věku (64 let a 10 měsíců, jehož žalobce dosáhne až v roce 2029), chyběly více než 3 roky. To ostatně žalobce ani nezpochybňuje.

21. K žalobcovým zbývajícím námitkám a vyjádřením lze stručně dodat, že skutečnost, že žalobce pracoval převážně fyzicky, což se podepsalo na jeho zdraví, je z hlediska § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění (v obou zněních) nepodstatná. Žalobcův apel na předvídatelnost zákonů z oblasti sociálního zabezpečení soud sice chápe, nicméně jde spíše o apel na zákonodárce; soud je zněním zákona vázán. U žalobce je navíc nepřipadný, neboť nesplnil podmínky podle „starého“ ani „nového“ znění zákona o důchodovém pojištění. Námitky obsažené v podání ze dne 16. 5. 2024 byly uplatněny až po uplynutí lhůty k podání žaloby podle § 72 odst. 1 s. ř. s., a proto k nim nelze podle § 71 odst. 2 s. ř. s. přihlídnout. Žalobce v nich nadto ani nic nového nepřináší. Jen nad rámec tak lze doplnit, že žalobci v době podání žádosti nemohlo vzniknout žádné legitimní očekávání. Žalobce totiž nesplňoval podmínky pro přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku ani dle § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, *ve znění účinném do 30. 9. 2023*, jak již bylo výše uvedeno. Zákon č. 270/2023 Sb., jímž došlo ke změně tohoto ustanovení, navíc byl v době podání žádosti (25. 9. 2023) řádně publikován a platný. Žalobci tedy muselo být známo, že se od 1. 10. 2023 změnila podmínky pro přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku.
22. Žalobní body jsou nedůvodné.

Závěr a náklady řízení

23. S ohledem na shora uvedené závěry soud žalobu zamítl jako nedůvodnou (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
24. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. Žalobce, který byl z procesního hlediska neúspěšný, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná, byť byla naopak plně úspěšná, taktéž nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť projednávaná věc je věcí důchodového pojištění. Soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 24. června 2024

Shodu s prvopisem potvrzuje: L. K. U.

Richard Galis v. r.
samosoudce